

Zapomenuté hrobky Talmberků v kostele Panny Marie Vítězné a svatého Antonína Paduánského na Malé Straně v Praze (17.–18. století)¹

JAN CVRČEK – JÁN TRNKA

ABSTRACT: The forgotten tombs of the Talmberks in the Church of Our Lady of Victory & St. Anthony of Padua in the Lesser Town, Prague (17th–18th centuries)

In 1654 the Talmberks, an old Bohemian noble family, established the Lady Chapel and Chapel of the Child Jesus, now called the Chapel of the Holy Rood (Cross), in the Church of Our Lady of Victory & St. Anthony of Padua (Lesser Town, Prague). According to the founding documents, both chapels were originally earmarked for family burials. Although the founders themselves were not ultimately buried here, six members of the family were, in the 18th century. The restoration of the church's catacombs began in 1971 and was completed in 1999/2000; most of the skeletal remains recovered were transferred to the collections of the Department of the Anthropology of the National Museum in Prague. An osteodemographic revision of these remains and research into archival sources related to the local burials were initiated in 2024, with the aim of individually identifying as many of the skeletons as possible, including those of the Talmberks. However, a revision of the catacomb and church plans, and new measurements within the church, showed that the crypts beneath the two Talmberk chapels were built as separate spaces completely separated from their surroundings, thereby escaping the clearing of the catacombs during renovation, leaving the skeletal remains of the Talmberks in situ, untouched. .

KEY WORDS: Discalced Carmelites – Talmberk family – noble family – chapel – crypt – burial – anthropology

CONTACTS: Jan Cvrček, Antropologické oddělení, Národní muzeum, Cirkusová 1740, 193 00 Praha 20 – Horní Počernice; e-mail: jan.cvrcek@nm.cz, ORCID: (0000-0002-6684-2900); Ján Trnka, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích, Oddělení rukopisů a starých tisků (historické fondy), Zlatá Koruna 1, 382 01 Český Krumlov; e-mail: trnka@cbvk.cz

Talmberkové (německy Talmberk, Thalenberg, či Tallenberg) byli starý český panský rod. Nejstarším doloženým předkem rodu byl Hroznata z Úžic, který se v písemných prame-
nech, již jako dospělý, objevuje poprvé roku 1284, kdy obdržel úřad purkrabího Pražského
hradu. Jeho manželkou byla sestra Záviše z Falkenštejna z krumlovské větve Vítkovců,
který se oženil s Kunhutou Uherskou, vdovou po králi Přemyslu Otakaru II. Kolem roku
1288 nechal nedaleko Úžic vystavět nový hrad, nazvaný Tallenberg (či též Talmberk, Talm-
berg, Talenberk, či Thalenberg). Když byl Záviš nevlastním synem a králem Václavem II.
roku 1289 obviněn ze zrady a přípravy královy vraždy uvězněn, vypuklo proti králi ze stra-
ny Vítkovců povstání, kterého se účastnil i Hroznata z Úžic. Byl zbaven úřadu purkrabího

¹ Tato práce vznikla za podpory Ministerstva kultury České republiky (DKRVO 2024-2028/7.I.b, 00023272).

Obrázek 1 – Kaple svatého Kříže, dříve kaple Dítěte Ježíše. Kostel Panny Marie Vítězné a svatého Antonína Paduánského na Malé

Františka Maximiliána Leopolda (†1701) tzv. ratajští Talmberkové (panství Rataje nad Sázavou).²

V roce 1654 měl jejich otec František Vilém svobodný pán z Talmberka (†1662) se svým bratrem Janem Arnoštem (†1654) založit v kostele Panny Marie Vítězné a svatého Antonína Paduánského na Malé Straně v Praze při klášteře bosých karmelitánů kapli Dítěte Ježíše, a to ihned za vstupem do kostela po levé straně. Dnes je nazývána kaplí svatého Kříže, jinak je též označována jako kaple Talmberská. Zde měla být od roku 1641 umístěna zázračná soška Milostivého Jezulátka. K jejímu umístění zde však došlo až roku 1656 po dostavbě kaple.³ Podle některých tvrzení zde měla setrvat až do roku 1776, kdy jí byl vystavěn samostatný oltář uprostřed lodi kostela po jeho pravé (epistolní) straně.⁴ Jiná tvrzení však uvádějí, že soška Jezulátka v kapli setrvala pouze do 13. ledna 1741, kdy

a po porážce povstání byl i se svými syny potrestán konfiskací majetku. O dalších osudech jeho synů není nic známo. Za přímého zakladatele talmberského rodu je považován Vilém, který se začal psát jako „pán z Talmberka“. Ten byl patrně synovcem Hroznaty z Úžic a nebyl účastníkem povstání proti králi, neboť je roku 1297 uváděn jako přísedící zemského soudu. Získal také erb Hroznaty z Úžic. Během husitských válek zůstal rod věrný katolické církvi a na přelomu 14. a 15. století se rozdělil na větev talmberskou a jankovskou. Na přelomu 16. a 17. století se jankovská větev rozdělila na větev smilkovskou (roku 1697 vymřela po meči) a vlašimskou. Roku 1629 jim byl potvrzen odedávna uznávaný stav svobodných pánů. K poslednímu významnému větvení rodu došlo v 60. letech 17. století. Od Rudolfa Františka Ferdinanda svobodného pána z Talmberka (1635–1705) se vydělili tzv. jankovští Talmberkové (panství Jankov) a od jeho bratra

2 Daniel BABKA, *Talmberkové na Vlašimi*, České Budějovice 2021, s. 13–45.

3 Vladimír ZIKÉŠ, *Pražské Jezulátko*, Praha 1940, s. 11; Josef FORBELSKÝ – Jan ROYT – Mojmír HORYNA, *Pražské Jezulátko*, Praha 2019, s. 48.

4 J. FORBELSKÝ – J. ROYT – M. HORYNA, *Pražské Jezulátko*, s. 72.

byla přenesena naproti zázračnému obrazu Panny Marie Mantovské (resp. oltáře svatého Jana od Kříže), tedy na místo, kde jí byl roku 1776 vybudován vlastní oltář a kde se nachází dodnes.⁵ Na tom místě se přitom měl údajně nacházet obraz sv. Jáchyma a Anny⁶ z roku 1716. Ten se však dnes nachází po levé straně oltáře Jezulátka, tedy blíže vchodu do kostela.⁷

Roku 1654 nechal naproti kapli Dítěte Ježíše (dnes svatého Kříže), tedy po pravé straně od vchodu do kostela, jejich prastrýc Jan starší (1590–1663), bratr jejich dědečka Bedřicha (†1643), vystavět kapli Panny Marie, která dnes slouží jako zpovědní kaple.⁸ V podlaze obou kaplí se nachází oválný kámen, které představují záklopy do krypty (Obr. 1, 2).

Pod kostelem se nacházejí rozsáhlé katakomby, které tvoří celkem sedmnáct vzájemně propojených krypt. První dvě, situované v hlavní ose kostelní lodi pod hlavním oltářem, byly určeny pro řádové bratry.⁹ Čtrnáct dalších krypt (od 19. století do současnosti číslovány několika způsoby, obr. 3)¹⁰ bylo určeno primárně pro šlechtické rodiny, případně pro osoby, které měly mimořádné zásluhy o klášter a kostel. Poslední z nich, tzv. obecná krypta, nacházející se pod kruchtou (kůrem) kostela, respektive pod vchodem do kostela, byla určena pro měšťany, řemeslníky, a chudinu. Krypty byly vybudovány postupně v letech 1630–1667 a pohřbívalo se zde až do roku 1784, kdy císař Josef II. zakázal pohřbívat uvnitř měst-

Obrázek 2 – Kaple Panny Marie. Kostel Panny Marie Vítězné a svatého Antonína Paduánského na Malé Straně v Praze

5 Tamtéž, s. 55.

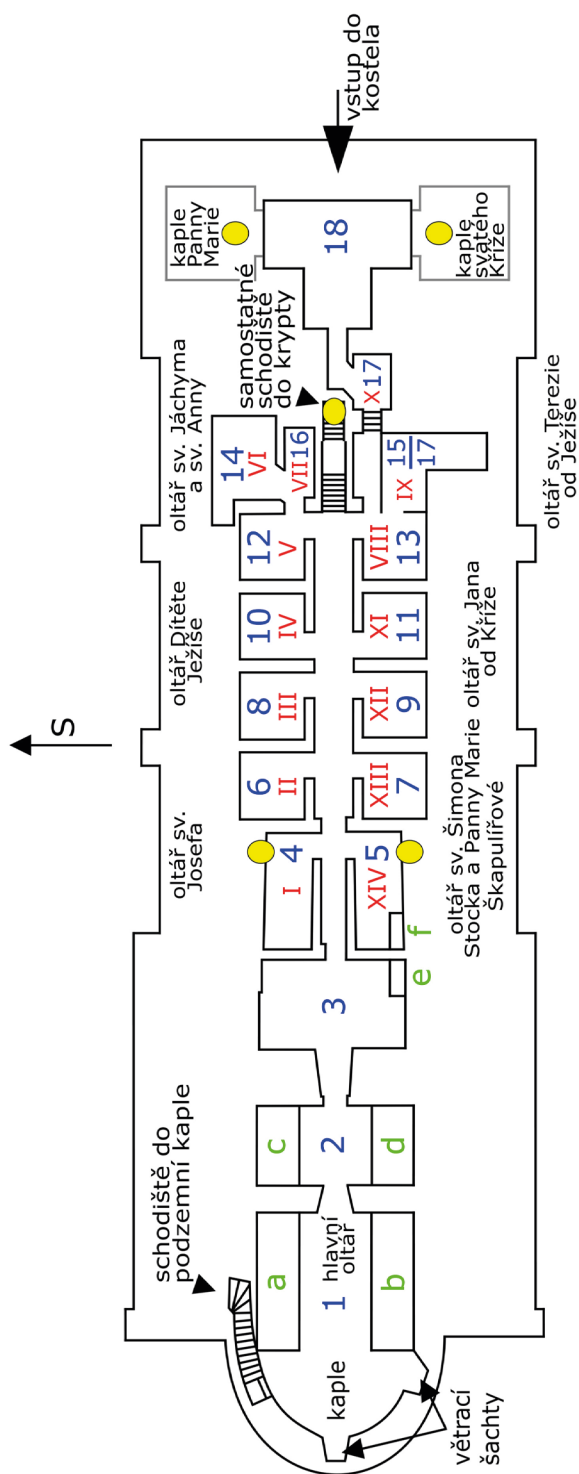
6 Tamtéž.

7 Tamtéž, s. 86.

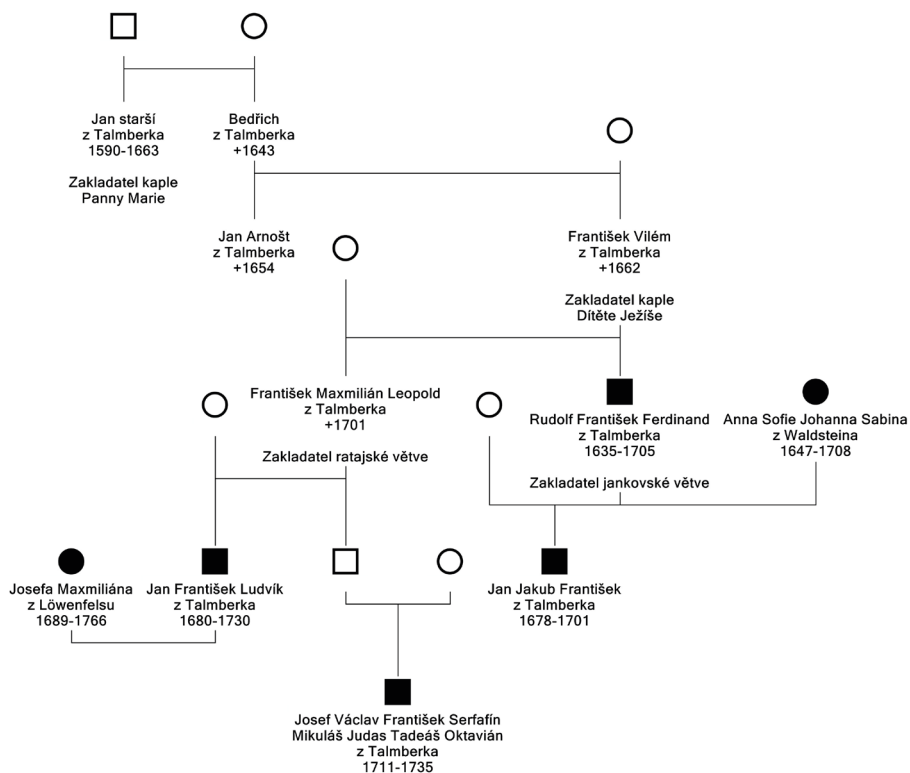
8 Tamtéž, s. 72.

9 Markéta ČESKÁKOVÁ, *Krypta v kostele Panny Marie Vítězné na Malé Straně: Hroby stávající i zaniklé*, Praha 2009, s. 17–24.

10 Vladimír VOJÍŘ, *Podzemní Praha*, Praha 2007, s. 33; Marek KOŘÍNEK – Vladimír VOJÍŘ, *Pražské Jezulátko. Předběžná fotodokumentace katakomb*, Praha 1971, archiv Antropologického oddělení Národního muzea; M. ČERMÁK, *Krypta kostela Panny Marie Vítězné, Praha I - Malá Strana, Karmelitská ul., nálezořová zpráva*, Praha 2001, archiv Antropologického oddělení Národního muzea.

Obrázek 3 – Půdorys katakomb v půdorysu kostela Panny Marie Vítězná a svatého Antonína Paduánského na Malé Straně v Praze s vyznačením oltářů a kaplí založených pány z Talmberka. Žlutě vyznačeny oválné kameny zasazené v podlaže kostela; a, b, c, d = zazděné skřipky s ostatky karmelitánů; e = sarkofág s ostatky Frebonie Eusebie z Pernštejna (1596–1646); f = zděný sarkofág neznámého muže; čísla I–XIV = původní označení jednotlivých krypt do roku 1971; čísla 1–18 = nové označení jednotlivých krypt (krypta IX. v roce 1971 označena jako č. 15 a prostor X. jako č. 17, při dokončení sanace krypt v letech 1999/2000 krypta IX. označena jako č. 17 a prostor X ponechán bez označení). Upraveno podle Vojíře, Kořínka a Čermáka.

Obrázek 4 – Zjednodušený rodokmen pánů z Talmberka (upraveno podle Dobrzenského) zobrazující příbuzenské vztahy zakladatelů kaple Panny Marie a kaple Dítěte Ježíše a členů rodu pod nimi pohřbených (zvýrazněny černě).

ských hradb a kdy bosí karmelitáni museli klášter opustit.¹¹ V roce 1971 byla v důsledku zhoršených klimatických podmínek zahájena sanace katakomb a část ostatků byla prof. Emanuelem Vlčkem (1922–2006) převezena do sbírek Antropologického oddělení Národního muzea. K dokončení sanace však došlo až v letech 1999/2000. V kryptě zůstalo jen několik dobře zachovalých mumií.¹²

V roce 2024 byla zahájena osteodemografická revize ostatků vyzvednutých z katakomb kostela.¹³ Cílem tohoto výzkumu je provedení rešerše archivních pramenů vztahující se ke zdejším pohřbům a následná komparace osteologických a historických dat za účelem ztotožnění co největšího možného počtu ostatků. V případě svobodných pánů z Talmberka tedy bylo snahou odpovědět na otázku, zda a kteří členové rodu byli v kostele pohřbeni a které

11 Tamtéž, s. 3–4.

12 Marek KOŘÍNEK, *Zpráva o antropologickém výzkumu populace 18. století v Praze na Malé Straně*, Praha 1971, archiv Antropologického oddělení Národního muzea; M. KOŘÍNEK – V. VOJÍŘ, *Pražské Jezulátko. Předběžná fotodokumentace katakomb*; M. ČERMÁK, *Krypta kostela Panny Marie Vítězné*.

13 Interní grant Národního muzea Osteodemografická revize a individuální identifikace pohřbů v kryptě kostela Panny Marie Vítězné na Malé Straně v Praze (17. až 18. století).

z vyzvednutých ostatků jim náleží. Za tímto účelem byly prostudovány nadační listiny a kroniky kláštera bosých karmelitánů na Malé Straně v Praze,¹⁴ genealogická sbírka Jana Václava hraběte Dobrzenského¹⁵, genealogicko-heraldická Wunschwitzova¹⁶, farní matriky Malé Strany¹⁷ a Jihočeského kraje¹⁸ a revidovány byly také mapy a dokumentace katakomb z let 1971 a 1999/2000.¹⁹ Nové poznatky byly také konfrontovány s dostupnou literaturou zabývající se dějinami kostela.²⁰

Podle nadačních listin kláštera bosých karmelitánů na Malé Straně v Praze byla kaple Panny Marie skutečně založena Janem starším z Talmberka (1590–1663) a vysvěcena byla 24. června 1654. V nadační listině byl také podepsán i jeho synovec František Vilém z Talmberka (†1662). Bosí karmelitáni v čele s převorem se přitom zavázali, že pánu z Talmberka dovolí, aby byl po smrti v této kapli pohřben a že s jeho dovořením mohou v kapli pohřbít i někoho jiného, pokud dotyčný věnuje klášteru patřičnou almužnu.²¹ Protější kaple Dítěte Ježíše, dnes nazývána jako kaple svatého Kříže, byla založena Františkem Vilémem z Talmberka (†1662) a vysvěcena byla 16. července 1655. Jeho bratr Jan Arnošt (†1654), ačkoli je uváděn jako spoluzakladatel kaple,²² však nebyl v nadační listině uveden. Františkem Vilém z Talmberka přitom žádal, aby mu bosí karmelitáni v této kapli poskytli místo k pohřbení, pokud tam bude chtít být pohřben, přičemž s jeho dovořením a za patřičnou almužnu tam mohou pohřbít i někoho jiného. K tomu se konvent zavázal.²³ Obě kaple tedy byly již od počátku zamýšleny jako místo posledního odpočinku svých zakladatelů, případně i dalších osob. Přesto ani jeden z výše zmíněných pánů z Talmberka nebyl v kostele Panny Marie Vítězné a svatého Antonína Paduánského pohřben: podle Dobrzenského²⁴ Jan Arnošt zemřel 18. srpna 1654 a byl pohřben v kostele Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském, František Vilém zemřel 1. 12. 1662 a byl pohřben ve Vlašimi, a Jan starší zemřel 1. 11. 1663 a byl pohřben 9. 1. 1664 také v kostele Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském.

Podle rodokmenu z genealogické sbírky Jana Václava hraběte Dobrzenského, farních matrik, a kronik bosých karmelitánů však v kostele mezi roky 1701 a 1766 spočinulo šest členů rodu (Obr. 4).²⁵

Jan Jakub František svobodný pán z Talmberka. Narozen asi roku 1678, syn Rudolfa Františka Ferdinanda svobodného pána z Talmberka (1635–1705) a Marie Anny Paarové

14 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů: *Liber fundatorium 1625; Historiae conventus 1667–1674, 1674–1714, 1714–1747, a 1762–1781*

15 Národní archiv Praha (dále jen NA), Sbírká genealogická Dobřenského, inv. č. 1105 (z Talmberka).

16 NA, Sbírká genealogicko-heraldická Wunschwitzova, inv. č. 1212 (z Talmberka).

17 Archiv Hlavního města Prahy (dále jen AHMP), Sbírká matrik, katolické, Praha III – Malá Strana.

18 Státní oblastní archiv v Třeboni (dále jen SOA Třeboň), Sbírká matrik, Římskokatolická církev, Mirovice.

19 V. VOJÍŘ, *Podzemní Praha*, Praha 2007, s. 33; M. KOŘÍNEK – V. VOJÍŘ, *Pražské Jezulátko. Předběžná fotodokumentace katakomb*; M. ČERMÁK, *Krypta kostela Panny Marie Vítězné*.

20 Např. J. FORBELSKÝ – J. ROYT – M. HORYNA, *Pražské Jezulátko*; M. ČESÁKOVÁ, *Krypta v kostele Panny Marie Vítězné na Malé Straně* apod.

21 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Liber fundatorium 1625*, fol. 317–321

22 J. FORBELSKÝ – J. ROYT – M. HORYNA, *Pražské Jezulátko*, s. 72.

23 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Liber fundatorium 1625*, fol. 329–337

24 NA, Sbírká genealogická Dobřenského, inv. č. 1105.

25 Tamtéž.

(†1693). Byl vratislavským kanovníkem a proboštem Královské kolegiální kapituly (královské kaple) Všech svatých na Pražském hradě.²⁶ Zemřel dne 22. listopadu 1701 v Praze na Malé Straně a byl pohřben v kapli Panny Marie napravo od vchodu do kostela: „Dne 21. listopadu v Talmberském domě poblíž kostela Matky Boží maltézského řádu zemřel nej důstojnější, nejosvícenější a nejváženější pan probošt Jan Jakub hrabě z Talmberka, syn a jedině očekávání staříckého nejosvícenějšího pana hraběte Jakuba z Talmberka, dědičného pána v Jankově, jehož zemřelý pan syn se před rokem stal nejdůstojnějším proboštem u Všech svatých, bylo mu 25 let a před krátkým časem měl svou svatou primici; 23. téhož měsíce byl uložen do talmberské kaple našeho kostela P. Marie u dveří téhož kostela. Jeho otec na almužnu obětoval 12 imperialibus. Slavnostní pohřební obřady se zpívaným rekviem za zemřelého se nekonaly, ale následujícího dne se řečená mše sloužila v kapli, při které nejosvícenější pan otec přijal sv. přijímání a nad hrobem nechal hořet velkou svíci cum insignibus“.²⁷

Rudolf František Ferdinand svobodný pán z Talmberka. Narozen asi roku 1635, syn Františka Viléma svobodného pána z Talmberka (†1662), královského rady, komořího a soudního přísedícího v Království českém, a Uršuly Kateřiny hraběnky z Pappenheimu. Zemřel 12. dubna 1705 v Praze na Malé Straně: „12. dubna [1705] pan baron von Tallenberg zemřel ve svém věku 70 let, pohřben k velebným otcům karmelitánům.“²⁸ Dodnes se zachoval jeho pohřební štít²⁹, původně umístěný na tzv. *castrum doloris*³⁰ (Obr. 5).³¹ Přesné místo uložení jeho těla v kostele není známo, předpokládáme však, že byl pohřben vedle syna v kapli Panny Marie napravo od vchodu do kostela.

Anna Sofie Johanna Sabina svobodná paní z Talmberka, rozená hraběnka z Waldsteina. Narozena 14. prosince 1647, dcera Jana Viktora Karla hraběte z Waldsteina (*1616), a Marie Polyxeny svobodné paní Hrzánové z Harasova (†1663). Druhá manželka Rudolfa Františka Ferdinanda svobodného pána z Talmberka (1635–1705).³² Zemřela 17. března 1708 v Praze na Malé Straně: „17. března hraběnka Anna Sofie Johana von Tallenberg, rozená von Waldstein zemřela ve svém věku 50 let. Pohřbena u karmelitánů.“³³ Přesné místo uložení jeho těla v kostele není známo, předpokládáme však, že byla pohřbe-

26 NA Praha I. oddělení, fond Archiv Pražského arcibiskupství (dále jen APA), inv. č. 1220, sign. B 3/11, Seznam světců pražské arcidiecéze, 1676–1700: fol. 248v, 25. července 1698, vysvěcen na podjáhna; fol. 267r, 19. prosince 1699 vysvěcen na jáhna; fol. 287v, poznámka o dispensi pro kněžské svěcení 10. Martij 1701. NA, I. odd., fond APA I., i.č. 1222, sign. B 3/13, Seznam světců pražské arcidiecéze, 1701–1726, nestránkováno: na kněze vysvěcen v Praze 12. března 1701. Dispensován byl z důvodu toho, že mu do požadovaného věku scházelo 5 měsíců.

27 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1674–1714*, fol. 306, překlad z latiny.

28 AHMP, Sbirka matrik, katolické, Praha III-Malá Strana, Kostel Panny Marie pod řetězem, matrika zemřelých, sign. PMŘ Z3, 1700–1745, fol. 11r (17), dig. snímek 13, překlad z němčiny. Zápis o jeho pohřbu v kronice bosých karmelitánů chybí.

29 NA, Sbirka genealogicko-heraldická Wunschwitzova, inv. č. 1212.

30 *Castrum doloris*, jinak též smrtoslavné lešení, dekorativní stavba okolo katafalku pro uctění památky a při pohřbech významných osob v období baroka.

31 NA, Sbirka genealogicko-heraldická Wunschwitzova, inv. č. 1212. Malovaný a zlacený papír.

32 NA, Sbirka genealogická Dobřenského, inv. č. 1105.

33 AHMP, Sbirka matrik, katolické, Praha III-Malá Strana, Kostel Panny Marie pod řetězem, matrika zemřelých, sign. PMŘ Z3, 1700–1745, fol. 16r (27), dig. snímek 18, překlad z němčiny. Zápis o jejím pohřbu v kronice bosých karmelitánů chybí.

Obrázek 5 – Pohřební štít Rudolfa Františka Ferdinanda svobodného pána z Talmberka (1635–1705), umístěný při jeho pohřbu na castrum doloris: R[udolph] F[rantz] F[reyherr] V[on] T[almberk] der R[ömischer] K[ayserlichen] M[ayestät] K[ammerer], Obiit die 12 May A[nn]o 1705.

na vedle manžela Rudolfa Františka Ferdinanda v kapli Panny Marie napravo od vchodu do kostela. Všichni následující Talmberkové byli pohřbeni již v protější kapli Dítěte Ježíše, dnes nazývané jako kaple svatého Kříže, nalevo od vchodu do kostela.

Jan František Ludvík svobodný pán z Talmberka. Naroden 1. října 1680, syn Františka Maxmiliána Leopolda svobodného pána z Talmberka (†1701) a Evy Reginy svobodné paní Kustošové ze Zubří (†1689). První manžel Josefy Maxmiliány z Löwenfelsu (1689–1766). Majitel Ratají nad Sázavou, Vavřince, Třebovle, Březiny, Trnavy, a Horosedel.³⁴ Zemřel 27. září 1730 v Horosedlech: „*Horosedly, 27. září. Nejosvícenější pán Jan František baron von Tallenberg opatřen všemi svátostmi pohřben na Menším Městě pražském u velebných otců karmelitánů, ve věku 50 let bez 5 dní.*“³⁵ O jeho pohřbu byl nalezen zápis i v kronice bosých karmelitánů: „*29. září byla přivezena mrtvola nejosvícenějšího pána Jana Františka svobodného pána z Talmberka, po 12. hodině na prostém voze, taženém 6 koňmi z jeho statku, kde před několika dny zemřel. Po nešporách byla nejprve uložena ve vrátnici a potom ji 6 bratří a celá svatá komunita přenesli do kostela a v 5 hodin po kázání v chóru, které měl Fr. Josef (tak jako na svátek sv. Michaela Archanděla) byla pohřbena do vlastní krypty v kapli Dítěte Ježíše.*“³⁶

Josef Václav František Serafín Mikuláš Judas Tadeáš Oktavianus svobodný pán z Talmberka. Naroden 22. března 1711 na Novém Městě pražském,³⁷ syn Františka Antonína z Talmberka (†1731) a Františky Felicitas z Vrtby (†1715), vnuk Františka Maxmiliána Leopolda svobodného pána z Talmberka (†1701). Zemřel 8. června 1735 v Horosedlech: „*Z Horosedel 8. Junii [tj. června]. V Pánu usnul vysoce urozený pán pan Josef Václav pan baron z Talnbergu, poslední z téhož rodu, zaopatřený jsouce se všemi svátostnostmi k cestě spasení per curium [tj. farářem], nato pak 10. téhož junii [tj. června] odvezen a pochován jest v Praze na Malý Straně u otců karmelitánův.*“³⁸ Kronika bosých karmelitánů uvádí: „*11. června kolem oběda bylo přineseno tělo nejosvícenějšího pána Václava, svobodného pána z Talmberka (de Dallenberg) dosud svobodného, 28letého, posledního z tohoto starobylého rodu, sloužícího jako korouhevnik v regimentu vznešeného hraběte ze Seckendorffu a zemřelého na jeho statku Horosedly, bylo dopraveno na náš dvůr a poté odneseno do komůrky pro světské hosty ve vrátnici (portaria) a pohřbeno bylo ve vlastní kryptě v našem kostele, a sice v kapli milostivého Jezulátka následujícím způsobem: po nešporách přišla komunita v paliích a s hořícími svícemi do právě zmíněné komůrky, pohřbení obřady vykonal náš důstojný otec převor, ministranty otcové lektori, zpívalo se, co je předepsáno, odtud bylo tělo našimi bratry přeneseno do kostela, kde se znovu zpívalo co se mělo zpívat a za přítomnosti prefekta a několika služebníků zemřelého pana barona bylo sneseno k pohřbení u kaple našeho milostivého Jezulátka a uloženo v kryptě. 17. téhož měsíce se konaly zádušní obřady za zbožně zemřelého, od 9 do 10 ho-*

34 NA, Sbíрка genealogická Dobřenského, inv. č. 1105.

35 SOA Třeboň, Sbíрка matrik, Římskokatolická církev, Mirovice, matrika zemřelých, kniha 2, Z 1708-1742, fol. 89, dig. snímek 308, překlad z latiny.

36 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1714–1747*, fol. 168–169, překlad z latiny.

37 AHMP, Sbíрка matrik, katolické, Praha II – Nové Město, Kostel sv. Štěpána, matrika narozených, sign. ŠT N4, 1691–1721, fol. 225(240), dig. snímek 445.

38 SOA Třeboň, Sbíрка matrik, Římskokatolická církev, Mirovice, matrika zemřelých, kniha 2, Z 1708-1742, fol. 106, dig. snímek 317.

Obrázek 6 – Pohřební štít Josefa Václava Františka Serafína Mikuláše Judase Tadeáše Oktaviana svobodného pána z Talmberka (1711–1735), umístěný při jeho pohřbu na castrum doloris

Obrázek 7 – Pohřební štít Josefa Václava Františka Serafína Mikuláše Judase Tadeáše Oktaviana svobodného pána z Talmberka (1711–1735), umístěný při jeho pohřbu na castrum doloris: I[osephus] W[enceslaus] D[ominus] et B[aro] D[e] T[almberg] S[a-
crae] C[aesarae] M[ajestatis] L[ocumtenens] P[editum] S[ub] R[egimine] S[ecken-
dorff], Obiit 8 Junii Anno 1735 Aetatis Suae 23 annorum.

diny zvonily za něj oba zvony, slavnou mši sloužil náš důstojný pan převor“.³⁹ Z jeho pohřbu se dodnes zachovaly dva pohřební štíty. Jelikož jeho osobou vymřel rod po meči, erby na štítech jsou převrácené (Obr. 6, 7).⁴⁰

Josefa Maxmiliána svobodná paní Deymová ze Stříteže, ovdovělá svobodná paní z Talmberka, rozená svobodná paní z Löwenfelsu. Narodena asi roku 1689, manželka Jana Felixe svobodného pána Deyma ze Stříteže (†před 1766) a předtím Jana Františka Ludvíka svobodného pána z Talmberka (1680–1730).⁴¹ Zemřela 9. ledna 1766 v Horosedlech: „Z Horosed léta 1766 dne devátého ledna v půl čtvrté odpoledne toho dne svátosti, svatou zpovědí, posledním pomazáním a generální absolucí a 6. téhož měsíce eucharistickým slavením (sacro synaxi) důstojným panem Antonínem Hovorkou zaopatřena, duši Bohu odevzdala nejosvícenější paní, paní Josefa, ovdovělá svobodná paní aneb baronka po zemřelém nejosvícenějším pánu, panu Janu Felixovi Deimovi baronu ze Stříteže a pánu na statku Touškov, rozená Löwenfelsová, paní v Horosedech a Touškově. Její tělo bylo nejprve uloženo ve farním kostele sv. Klimenta v Mirovicích dne 12. téhož měsíce, konala se za ni dne 13. zádušní mše, [tělo] bylo vyneseno z kostela k připravenému vozu a na něm převezeno do Prahy ke ctihodným otcům bosým karmelitánům, aby tam bylo pohřbeno. Věku svého 77 let.“⁴² Kronika bosých karmelitánů uvádí: „Úmrtí a pohřeb nejjasnější hraběnky Deymové. Po pětidenní nemoci zemřela 9. ledna (1766) na svém statku v Horosedlech ve věku 77 let nejjasnější paní hraběnka Josefa Maxmiliána, po prvním muži ovdovělá z Talmberka, po druhém ovdovělá baronka Deymová ze Stříteže, rozená z Löwenfelsu, která chtěla být ze zbožné náklonnosti k nám pohřbena ke svému prvnímu manželu, nejjasnějšímu baronovi z Talmberka, neboť tato rodina Talmberků má u nás vlastní kryptu, kterou si zřídila v kapli sv. Kříže vedle vstupu do kostela, a protože nebyl pro její přijetí nutný souhlas kapituly. Tělo zesnulé bylo 14. ledna kolem páté hodiny odpolední přivezeno z řečeného statku na voze taženém šesti koňmi a dopraveno na náš dvůr; odkud přeneseno přes ambit do kostela a uloženo do kaple Blahoslavené Panny Marie. Téhož večera ve tři čtvrtě na šest se zvonilo na větší zvon. O šesté hodině vyšla řeholní komunita k tělu zesnulé, které bylo po očištění svěcenou vodou a kadidlem přeneseno našimi domácími sluhy v černých pláštích na obvyklé místo před větší kaplí a po odpovídání ručně předepsaných responsorií umístěno do vlastní krypty; pohřební obřady přitom vykonal otec převor s ministranty. Pohřbu byl přítomen pouze nejjasnější pan baron Karel Ladislav Běšín z Běšin, nevlastní bratr zemřelé hraběnky, který nám za vykonání obřadů odkázal 100 zlatých. 16. ledna byly za ni slouženy slavnostní zádušní obřady. Od 9 až do 10 hodin vyzváněly zvony, v 10 hodin měl otec převor zpívané rekviem, po jehož skončení odsloužil P. Rupert od sv. Anny soukromou mši v barvě příslušného svátku; následovaly zpívané litanie. Za hudbu vyplatili dědicové panu regenschorimu Václavovi Trabe 30 krejcarů. Bylo stanoveno 100 zádušních mší k odsloužení. K tomu se dostavilo 70 cizích kněží. Hlavní oltář a oltář v kapli sv. Kříže byly pokryty černým plátnem. Na místě, kde stála tumba, bylo 12 svící, z toho 6 po 4 librách a 6 po 3 librách, na hlavním oltáři 6 svící po 3 librách.“⁴³

39 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus* 1714–1747, fol. 213–214, překlad z latiny.

40 NA, Sbírka genealogicko-heraldická Wunschwitzova, inv. č. 1212. Malovaný a zlacený papír.

41 NA, Sbírka genealogická Dobřenského, inv. č. 1105.

42 SOA Třeboň, Sbírka matrik, Římskokatolická církev, Mirovice, matrika zemřelých, kniha 14, 1753–1781, fol. 69r, dig. snímek 73, překlad z latiny.

43 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus* 1762–1781, fol. 94, překlad z latiny.

Podle kronik bosých karmelitánů pak bylo pod oltářem Jezulátka kromě pohřbeno dalších pět osob:

Josef rytíř z Textoru, nedospělý syn Františka rytíře z Textoru a Marie Zuzany rozené Fritzové z Cavertinu, zemřel 22. listopadu 1728 v Praze na Malé Straně: „22. listopadu bylo otcům v kapitule předloženo, zda souhlasí, aby zemřelé dítě urozeného pana Textora za diskretnost bylo pohřbeno do krypty kaple Jezulátka... odpověď byla kladná“⁴⁴. Pohřben byl 24. listopadu 1728⁴⁵.

David Englerth, měšťan, narozen asi roku 1707, zemřel 26. června 1750 v Praze na Malé Straně v domě U Dvou hrdliček⁴⁶: „...byl 27. května 1750 pohřben v našem kostele za oltářem Milostivého Jezulátka“.⁴⁷

Jan Jindřich Antonín Ramhofsý z Ramhofu, úředník zemské správy, registrátor zemských desk, historik, genealog, autor řady publikací. Narozen 11. ledna 1688 v Kutné Hoře⁴⁸, syn Jana Jindřicha Ramhofa (*4. června 1665), primátora Kutné Hory, a jeho manželky Kateřiny Markéty (†23. 3. 1697 Kutná Hora). Dne 4. září 1747 mu byl udělen predikát „z Ramhofu“. Dne 11. února 1721 se v kostele sv. Jiljí na Starém Městě pražském oženil s Marií Burešovou z Greiffenbachu⁴⁹. Zemřel 4. března 1760, informace o uložení rakve pochází z pozdějšího zápisu o pohřbu jeho manželky v roce 1774: „...byla rakev za dojímavé hudby přenesena kolem hlavního oltáře a staré sakristie do krypty u oltáře Milosrdného Jezulátka, kde byl pohřben její muž.“⁵⁰

Jan Jindřich Fischer, měšťan a vojenský úředník. Narozen asi roku 1686, zemřel 26. února 1774⁵¹: „Pohřbení povoleno panu Fischerovi ještě za života. 17. března [1766] bylo otců shromážděným u oběda předloženo, zda souhlasí, aby panu Fischerovi, vojenskému úředníkovi (který za zajištění pohřbu, dokud je mezi živými, chce složit 20 zlatých a zachovat neztenčené zbývající náklady za pohřeb) bylo dáno požadované písemné ujištění, že bude někdy přijat do krypty Milostivého Jezulátka, s vědomím toho, že k jeho cti obětoval dvě velké svíce v ceně víc jak 300 zlatých. K tomuto návrhu byla 20 hlasy udělena kladná odpověď“.⁵²

44 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1714–1747*, fol. 157, překlad z latiny.

45 AHMP, Sbírka matrik, katolické, Praha III – Malá Strana, Kostel Panny Marie pod řetězem, matrika zemřelých, sign. PMŘ Z3, 1700–1745, fol. 57r(109), dig. list 59.

46 AHMP, Sbírka matrik, katolické, Praha III – Malá Strana, Kostel sv. Mikuláše, matrika zemřelých, sing. MIK Z3, 1713–1760, fol. 281r, dig. snímek 283, překlad z latiny.

47 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1762–1781*, fol. 215, překlad z latiny. Podle zápisu v matrice (AHMP, Matrika zemřelých kostela sv. Mikuláše 1713–1760, fol. 281, dig. list 283) je uveden chybný měsíc pohřbu.

48 Státní oblastní archiv v Praze, Sbírka matrik středočeského kraje, Kutná Hora 01, matrika narozených, 1660–1697, fol. 371, dig. snímek 190.

49 AHMP, Sbírka matrik, katolické, Praha I-Staré Město, Kostel sv. Jiljí, matrika oddaných, sing. JIL O2, 1680–1730, fol. 144v(286), dig. snímek 270.

50 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1762–1781*, fol. 285–286, překlad z latiny.

51 AHMP, Sbírka matrik, katolické, Praha III-Malá Strana, Kostel sv. Mikuláše, matrika zemřelých, sing. MIK Z5, 1771–1784, fol. 38r, dig. snímek 41.

52 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1762–1781*, fol. 97, překlad z latiny.

Alžběta Ramhofska z Ramhofu, rozená Burešová z Greiffenbachu. Narodena asi roku 1686, zemřela 7. října 1774⁵³: „...byla u nás pohřbena následujícím způsobem. ... Když toto skončilo, byla rakev za dojímavé hudby přenesena kolem hlavního oltáře a staré sakristie do krypty u oltáře Milosrdného Jezulátka, kde byl pohřben její muž.“⁵⁴

Během první fáze sanace katakomb pod kostelem Panny Marie Vítězné a svatého Antonína Paudánského v roce 1971 ani při jejím dokončení v letech 1999/2000 nebyly v kryptě nalezeny žádné artefakty, a zejména nápisové štítky z rakví (autentiky), které by některé z ostatků umožnily spojit s pány z Talmberka. Na rozdíl od jiných případů se o jejich ostatcích nezmiňuje ani literatura podrobně popisující stav katakomb a rakví na konci 19. století.⁵⁵ Během osteodemografické revize ostatků vyzvednutých z katakomb kostela, zahájené v roce 2024 však došlo i na revizi průmětu půdorysných plánů katakomb pod kostelem a jejich rozměrů s půdorysným plánem kaplí a oltářů v lodi kostela.⁵⁶ Tato revize ukázala, že záklopové kameny v obou talmberských kaplích se nacházejí po stranách tzv. obecné krypty č. 18, vybudované ve 40. letech 17. století pro měšťany, řemeslníky a chudinu, tedy o přibližně dekádu dříve, než byly kaple vybudovány.⁵⁷ Svému účelu přitom tato krypta sloužila až do zákazu pohřbívání uvnitř kostelů v roce 1784.⁵⁸ Ohledání krypty č. 18 neprokázalo, že by záklopové kameny v kaplích do této krypty vůbec ústily. Nově provedená měření v lodi kostela a jejich srovnání se staršími měřeními krypty č. 18 naopak ukázala, že zatímco šířka krypty č. 18 je 8,95 metru, vzdálenost mezi nejbližšími okraji záklopových kamenů v kaplích je 10 metrů, tedy o 1,05 metru větší, než je šířka krypty č. 18. Oba vstupy do podzemí tedy ústí mimo kryptu č. 18. Na základě těchto zjištění předpokládáme, že krypty pod oběma talmberskými kaplemi byly vybudovány jako samostatné a od okolí zcela oddělené prostory, které, na rozdíl od ostatních samostatných krypt vybudovaných okolo poloviny 17. století, unikly vzájemnému propojení v letech 1666/1667 a začlenění do systému katakomb.⁵⁹ Tento předpoklad podporují i výše uvedené zápisy z kronik bosých karmelitánů, zejména v případě Jana Františka Ludvíka svobodného pána z Talmberka zemřelého 27. září 1730 („... mrtvola... byla pohřbena do vlastní krypty v kapli Dítěte Ježíše.“⁶⁰) a Josefy Maxmiliány svobodné paní Deymové ze Strítěže, ovdovělé svobodné paní z Talmberka, rozené svobodné paní z Löwenfelsu, zemřelé 9. ledna 1766 („...tato rodina Talmberků má u nás vlastní kryptu, kterou si zřídila v kapli sv. Kříže vedle vstupu do kostela.“⁶¹). Tato skutečnost by znamenala, že krypty pod oběma talmberskými kaplemi unikly sanaci katakomb, a ostatky pánů Talmberka se dodnes nachází na svém místě nedotčené.

53 AHMP, Sbírka matrik, katolické, Praha III-Malá Strana, Kostel sv. Mikuláše, matrika zemřelých, sing. MIK Z5, fol. 44v, dig. list 48.

54 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1762–1781*, fol. 285–286, překlad z latiny.

55 Leopold ŘEŘÁBEK, *Stručný popis památek chrámu Panny Marie Vítězné, bývalého kláštera důst. OO. bosých karmelitánů v Praze na Malé Straně*, Praha 1890.

56 Vladimír VOJÍŘ, *Podzemní Praha*, Praha 2007, s. 33; M. KOŘÍNEK – V. VOJÍŘ, *Pražské Jezulátko. Předběžná fotodokumentace katakomb*; M. ČERMÁK, *Krypta kostela Panny Marie Vítězné*.

57 M. Česáková, *Krypta v kostele Panny Marie Vítězné na Malé Straně*, s. 3.

58 Tamtéž, s. 4. V roce 1971 byla E. Vlčkem vyzvednuta mimo jiné i rakev s letopočtem 1784.

59 Tamtéž, s. 3.

60 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1714–1747*, fol. 168–169, překlad z latiny.

61 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1762–1781*, fol. 94, překlad z latiny.

Pokud jde o další dohledané osoby pohřbené spolu s pány z Talmberka, zcela nepochybně se jednalo o Josefa rytíře z Textoru zemřelého 22. listopadu 1728 („... *zemřelé dítě... bylo pohřbeno do krypty kaple Jezulátka*...“).⁶² U dalších je však situace mnohem složitější. V kronikách bosých karmelitánů nebyl nalezen zápis, který by zmiňoval jiný pohřeb pod kaplí Panny Marie, než Jana Jakuba Františka z Talmberka, zemřelého 22. listopadu 1701. Další čtyři zápisy z let 1750–1774 již uvádějí pohřeb „*za oltářem Milostivého Jezulátka*“, „*do krypty u oltáře Milosrdného Jezulátka*“, či „*do krypty Milostivého Jezulátka*“. Podle tohoto popisu se jedná již o část katakomb pod současným oltářem Jezulátka, kam byla soška přenesena z talmberské kaple Dítěte Ježíše roku 1741.⁶³ Rakve respektive nápisové destičky (autentiky) z rakví Jana Jindřicha Antonína Ramhofského z Ramhofu (†4. března 1760) a jeho manželky Alžběty Ramhofské z Ramhofu, rozené Burešové z Greiffenbachu (†7. října 1774) již byly uvedeny v popisu katakomb v roce 1890.⁶⁴ Rakev Jana Jindřicha Antonína Ramhofského z Ramhofu se tehdy měla nacházet v kryptě č. II., která dle novějšího číslování odpovídá kryptě č. 6. Tato krypta se nachází mezi současným oltářem Jezulátka postaveným v roce 1776, a oltářem sv. Josefa (Obr. 3). Naproti tomu rakev jeho manželky byla popsána v kryptě č. XII., dle novějšího číslování v kryptě č. 9, a tato krypta se nachází pod oltářem sv. Jana od Kříže, který je v kostele umístěn proti současnému oltáři Jezulátka (Obr. 3). Nelze však vyloučit, že v průběhu času došlo v důsledku častých návštěv krypty veřejností a občasným rabováním k přemístění autentik z rakví na jiná místa, než se nacházely vlastní rakve. Každopádně oba byli prokazatelně pohřbeni mimo talmberskou kapli Dítěte Ježíše (resp. dnešní kapli svatého Kříže). Z toho také vyplývá, že soška Jezulátka skutečně opustila talmberskou kapli již před rokem 1774, respektive před rokem 1760.⁶⁵

Závěr

Doposud se předpokládalo, že sanace katakomb kostela Panny Marie Vítězné a svatého Antonína Paduánského na Malé Straně v Praze byla v letech 1999/2000 dokončena v úplnosti, a že ostatky pánů z Talmberka tedy byly spolu s ostatními uloženy ve sbírkách Antropologického oddělení Národního muzea v Praze. Revizní výzkum však ukázal, že obsah Talmberských krypt pod kaplí Panny Marie a kaplí svatého Kříže zůstal s největší pravděpodobností do dnešní doby nedotčený. Tento předpoklad by s určitostí potvrdil či vyloučil neinvazivní geofyzikální průzkum a vyslání kamerové sondy buďto pod podlahu kaplí, nebo skrze předpokládané stěny krypt ze sousední krypty č. 18. Tento průzkum by pak také mohl zpřesnit informace o jednotlivých pohřbech uvedených v písemných pramenech.

Poděkování

Autoři tímto děkují klášteru bosých karmelitánů při kostelu Panny Marie Vítězné a sv. An-

62 Privátní archiv řádu bosých karmelitánů, *Historiae conventus 1714–1747*, fol. 157, překlad z latiny.

63 Např. J. FORBELSKÝ – J. ROYT – M. HORYNA, *Pražské Jezulátka*, s. 55.

64 L. ŘEŘÁBEK, *Stručný popis památek chrámu Panny Marie Vítězné*, s. 14 a 19.

65 Na rozdíl od pohřbu Alžběty Ramhofské z Ramhofu rozené Burešové z Greiffenbachu v roce 1774 nelze prokázat, že byl její manžel v roce 1760 cíleně pohřben pod oltářem Jezulátka, i když je to vzhledem ke všem okolnostem pravděpodobné. Z popisu pohřbu jeho manželky v roce 1774 prokazatelně vyplývá pouze to, že v této době byl oltář Jezulátka umístěn tam, kde byl v roce 1760 pohřben.

tonína Paduánského na Malé Straně v Praze, zvláště pak převoru P. Petru Glogarovi, rektoru kostela P. Pavlu Polovi, a Monice Ciklerové za spolupráci, projevenou důvěru a umožnění studia klášterních kronik a realizace revizního výzkumu v kryptě kostela. Autoři dále děkují Kláře Woitschové (Archiv Národního muzea) za poskytnutí snímků pohřebních štítů pánů z Talmberka, a Petru Marešovi (2. Oddělení archivních fondů do roku 1918, Národní archiv) za souhlas s publikováním pohřebních štítů a pomoc s vyhledáním písemných pramenů k rodu pánů z Talmberka.